

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nicolai Svsii E Societate Iesv Opvscvla Litteraria

Suys, Nicolas

Antverpiae, 1620

X. De verbis peregrinis, & barbaris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69342)

deceatit? Nulla tanta rerum grauitas & dignitas est, quæ iurorem & pædorem orationis commendare possit. Præclarè Cicero: *Cic. l. 3. de Orat.*
Nam cum omnis ex re atque verbis constet oratio: neque verba sedem habere possunt, si rem subtraxeris: neque res lumen, si verba semoueris. Verum nimis à viâ digressus sum, ad eos veniamus, qui quod in omnibus reprehendunt, ac creberimis verberant conuitijs, ne ipsi quidem euitare possunt, aut volunt. ad barbaros inquam veniamus.

CAPVT X.

De verbis peregrinis & barbaris.

Restat denique, vt de verbis barbaris dicam pauca: neque enim multis opus. Quis tam barbarus, vt barbaris patrocinari velit? Irrumpunt tamen interdum, quantacunque industriâ vias omnes obsederint scriptores, irrumpunt, inquam, aut aliorum inopiâ in subsidium aduocantur. Itaque quod in oratione facillimum esse videtur, barbaris carere verbis, id factum est omnium difficillimum. nec quidquam in hac commentatione tam reformido, quàm hunc actum agere. Agam tamen, non velut in scenâ Roscius, quo spectante gestum facere,
 eius

eius erat hominis, cui aut perfrictum os, aut nullum; sed ut unus aliquis, qui spectator esse mallet, & alios ad agendum inuitat. Primum istud considero, quædam barbara quidem esse naturâ, sed priuilegio, & maiorum beneficio togam induisse, quædam nefariè admodum & scelerosè in censorias tabulas irrepere conata. Quod quidem cum omni procul dubio certissimum sit, incertissimum tamen relinquatur, quænam ista sint, quibus Romæ fas degere, quibus nefas. Nec istud quidem satis manifestum in dubiis, quod ad tribunal diem illis dicamus, causam peroremus. Implexa omnia & intricata, in controuersiarum, si dicere liceat, senticetis delitefcunt. Nec illa ipsa vox, quâ hoc vitium proditur, satis tuta est & secura. Agellius illi pe-

Agel. l. 13. c. 6. riculum creat lib. 13. cap. 6. Itaque id uocabulum, quod dicitur vulgò barbarismus, qui ante D. Augusti atatem purè atque integrè locuti sunt, an dixerint, nondum equidem inueni. Mitior hîc

Idem l. 5. c. 20. est accusator, alibi atrocior, lib. 5. cap. 20. Neque Solæcismum, neque Barbarismum apud Græcorum idoneos adhuc inuenimus. Nam sicut Βάρβαρον, ita σόλοικον dixerunt. Nostri quoque antiquiores Solæcismum facile, Solæcismum haud scio an unquam dixerint. Quòd si ita est, neque in Græco, neque in Latino Solæcismus probè dicitur. Agellium audio? obturbat Quintilianus, qui vocem illam liberè usurpat. Quin imò

Agellio

Agellio crura suffringit auctor ad Herenniū *Ad He-*
 lib. 4. quem multi Ciceronem esse volue- *ren. l. 4.*
 runt. Quibus assentiri non possum. Neque
 enim tam ferreâ fronte, & plumbeo corde
 Agellius, vt ea diceret, si tum auctor iste in
 doctorum manibus versatus esset, & non in
 diuorum genibus iacuisset, suo fato proditu-
 rus. Cui etiam mulctam dicerem, quòd in a-
 lienam se familiam intraserit, nisi ipsum mul-
 ctæ nomen perhorrescerem. Agellius lib. 11. *Agel. l.*
 c. 1. *Vocabulum autem ipsum MULCTÆ, idem 11. c. 1.*
M. Varro in 9. rerum humanarū, nō Latinum, sed
Sabinum esse dicit. Idg. ad suam memoriam man-
fisse ait in lingua Samnitium, qui sunt à Sabinis
*orti. Quid plura? Quintilianus tandem ad sit, *Quint.**
 & quasi sub signis copias ducat: *Vnum barba-*
ris mi genus, inquit, gente. Quale sit si quis Afrū, vel
Hispanum Latina orationi nomen inserat: vt fer-
rum quo rota vincuntur, dici solet CANTHVS:
quanquam eo, tanquam recepto vtitur Persius: sicut
Catullus PLOXENVM circa Padum inuenit: &
in oratione Labieni, siue illa Cornelij Galli est, in
Pollionem CASNAR affectator è Galliâ ductum
est. Nam MASTRUGAM, quod Sardum est, illu-
*dens Cicero ex industriâ dixit. Hæc ille circa lib. *Pro**
 1. cap. 5. initium: circa finem verò idem ipse: *Scauro*
 Peregrina porro ex omnibus propè dixerim genti- *& de*
 bus, vt homines, vt instituta etiam multa venerunt. *prouin-*
 Taceo de Tuscis, & Sabinis, & Prænestinis quoque: *ciis cō-*
 Nam vt eorum sermone vtentem Vectium Lucinius *sulari-*
 bus,

F

inse-

*infectatur: quemadmodum Pollio deprehendit in
 Liuiopatauinitatem: licet omnia Italica pro Ro-
 manis habeam. Plurima Gallica valuerunt, vt
 RHEDA, & PETORITVM: quorum altero Ci-
 cero tamen, altero Horatius vtitur. Et MAPPAM
 quoque vsitatum circo nomen Pœni sibi vendicant,
 & GVRDOS, quos pro stolidis accipit vulgus, ex
 Hispaniâ duxisse originem audiui. Sed hæc diuisio
 mea ad Græcum sermonem præcipuè pertinet: nam
 & maximâ ex parte Romanus inde conuersus est, &
 confessis quoque Græcis vtimur verbis, vbi nostra
 desunt: sicut illi à nobis nonnunquam mutuantur.
 Mirentur iam tandem, & indignentur Cice-
 roniani nostri, multa nos verba apud doctio-
 res etiam atque adstrictiores reperire, quæ
 nec in Ciceronis indice apud Nizolium, nec
 in alijs huiusmodi Thesauris reperiri possunt.
 Verùm cum alibi de Ciceronis vocibus dis-
 ceptandum sit; id modò pro sententiâ di-
 ctum cupio: barbarâ illa, quæ antiqui iure
 Latij donarunt, sic demum eo frui posse; si
 lex ab ijs lata, penes quos auctoritas: si non
 antiquata & refixa fuerit. Arque id maximè
 expendendum: an vni alicui occasione op-
 portunè & congruè alienum vocabulum
 quasi proprium solers & subtilis auctor con-
 cesserit: an necessitatis potiùs, quàm vrbani-
 tatis gratiâ publici iuris fecerit. Hoc enim
 casu publicum esse nihil vetat; aliàs verò aut
 eâdem, aut consimili de causâ accersendû,
 aut*

aut nec admittendum quidem omnino. Quamnam autem in auctoritate illa haberi debeant, quæ honorum gradus distinguere & adsignare solent vulgò, quæque priscam interea disciplinam ac facundiam de gradu non ratò deiiciunt, ambigere interdum soleo. Profanus quidam, quem honoris causâ taceo, multum illis honoris impertit: & has omnes dictiones inter legitimas numerari præcipit: *Ramus* Papa, Cardinalis, Archiepiscopus, Episcopus, Abbas, *in Gies-* Monachus, Presbyter, Diaconus, & eiusmodi infi- *ronia-* nita, quæ religioni nostræ deseruire solent. *no.* Item Connestabulus, Admirallus, Dux, Comes, Marchio, Baro, Cancellarius, Parlamentũ, Praeses, Consiliarius, Aduocatus, Procurator. Quæ quidem omnia nec reiicere possumus, cum nonnulla, eadem olim significatione, quâ modò, purè putè Latinâ sunt: nec omnia tamen tutò admitti posse videntur: quæ putida satis & rancida & velut eructa suo se colore produnt. Hæc vna inter reliquas via est, quâ se barbaries insinuat, ambitiosa assentatio, & titulorum honorumque ac magistratuum noua appellatio. Quod in Ammiano Marcellino nemo non clarissimè intuetur. Illum itaque aliosque, in has similesue salebras abruptè præcipites sublequi non suaferim; neque tamen ita persistere velim in antiquorum velut orbitâ, vt non aliquantulum, pro temporum locorumque ratione deflectam: denique re-

ligionem semper probavi; non superstitionem. Id sanè crebrò vsu venire necessum est, vt à quibus res ipsas accipis, eorum vsurpes etiam voces: & paucis datum est, atque id in paucis, quod recens nouisse incipis, veteri explicare verbo. Nec satis statuere possum, an eâ occasione fingere vocabulum expediat nostrum, an alienum admittere. Fingere omnino malim, vbi id bellè & venustè fieri potest: id fieri si non possit, malo adoptare alienum, quàm monstrum gignere. Id omnibus in gentibus omni tempore probatum fuit. Vnde illa linguarum propè omnium permixta verba, interdum quidem non nihil deflexa, sed quæ originem suam eiurare non possint, & alienam mentiri. Cauendum tamen seriò, ne qui supra vulgus sapiunt, & posteritatis memoriæ se suaque consecrata desiderant, nimis discinctè hac in palæstrâ versentur. Quis credat, post quinquaginta circiter annos fœdus Carthaginiese à Romanis romanè conscriptum, nec Romanos quidem intelligere potuisse? Vt Polybio non credas asserenti, credes certè, si ex historiâ Nitardi, alterius fœderis rudera contempleris, vbi Ludouicus Romanâ suâ linguâ sic pactum sacrosanctè confirmat: *Pro dō amur, & pro Christian poblo, & nostro comun saluament, dist di en auant, in quant Dios sauir, & prodir me dunat, si saluarai eo cist meon fradre*

*Nitar-
dus.*

dre Karlo & in adiudha, & in cadhuna cosa, si cum om p dreit son frada saluar dist ino quid il mi altre si fazet, & abludher nul plaid nunquam prindrai, qui meon vol eiss meon fradre Karlo in damno sit.

CAPVT XI.

De verbis sententiisq; Græcis.

CVM barbaris vbi debellassem, nullum mihi præterea bellum fore reliquum arbitrabar, sed opinio me mea fefellit; Græci mouent, & imperij partem aliquam inuadere conantur. Quem illis ducem opponemus? Quamuis Cicero Romanorum suorum plus æquo amantior, & doctrinæ atque industriæ suæ iactantior Græcorum interdum in verbis penuriam vel inuideat vel fugillet acerbius; sæpè tamen cogitur ad eorundem opes confugere, & inde mutuum sumere, quo commentationes suas adornet & instruat. Ille ille, qui libro secundo de Oratore circa vocem *Ineptus* tam dicax est, & vt quibuidam placet, tam inurbanè ineprit his verbis: *Quem enim nos Ineptum vocamus, is mihi viderur ab hoc nomen habere ductum, quod non sit aptus: idq; in sermonis nostri consuetudine perlatè patet.*

Cic. 2.
de Orat.